

Ο Χάυντν (Franz Joseph Haydn, 1732-1809), το 1761, ξεκινά να εργάζεται στην υπηρεσία των Εστερχάζι, μίας εκ των πλουσιότερων αριστοκρατικών οικογενειών της Αυστριακής Αυτοκρατορίας. Παρά τον φόρτο των ευθυνών του στο παλάτι, η καλλιτεχνική του παραγωγή φτάνει στο ζενίθ. Εκεί έχει στη διάθεσή του όλα τα μέσα για να πειραματιστεί και να εξελιχθεί ως συνθέτης και, με τα πρώιμα σημάδια της ζύμωσης του ρομαντικού κινήματος να διαφαίνονται, αναγκάζεται, όπως αναφέρει ο ίδιος, να γίνει πρωτότυπος.

Από το 1769 έως το 1772, συνθέτει 18 κουαρτέτα εγχόρδων (3 σετ των 6 κουαρτέτων) μεταξύ των οποίων και το *κουαρτέτο σε Φα ελάσσονα, αρ. 5, Op. 20*. Τα κουαρτέτα Op. 20, που αποτελούν το τρίτο σετ, χαράσσουν τα αισθητικά και τεχνικά θεμέλια του είδους για τα επόμενα 200 χρόνια.

Το *κουαρτέτο αρ. 5 σε Φα ελάσσονα* είναι το πρώτο που γράφτηκε από τα έξι και ίσως το δραματικότερο όλων. Στο έργο αυτό ο ελάσσων τρόπος κυριαρχεί, το μενουέτο και τρίο δεν θυμίζουν χορό, ενώ η φούγκα στο φινάλε, ως μια μομφή προς στο στυλ γκαλάντ της προκλασικής περιόδου, προσδίδει ένα πιο στιβαρό μορφολογικό πλαίσιο. Ο Χάυντν, για μία ακόμη φορά, αναπτύσσει περίτεχνα την φόρμα σονάτα, της οποίας το εκφραστικό βάθος και οι δραματουργικές προεκτάσεις διαμορφώνουν το ύφος του κλασικισμού. Τα κουαρτέτα Op. 20, που είναι γνωστά και ως “κουαρτέτα του ήλιου”, εξαιτίας ενός ήλιου που κοσμούσε το εξώφυλλο της πρώτης τυπωμένης έκδοσής τους, δεν ανατέθηκαν από την αυλή αλλά ήταν μια προσωπική αναζήτηση του συνθέτη, μια εσωτερική ιεράρχηση παλαιών και νέων αξιών και μια ξεκάθαρη πρόθεση καινοτομίας.

Ο Άρβο Περτ (Arvo Pärt, 1935-) είναι Εσθονός συνθέτης. Το 1980, εγκαθίσταται στη Βιέννη με την οικογένειά του και στη συνέχεια στο Βερολίνο. Θα επιστρέψει πολύ αργότερα στην Εσθονία και πλέον ζει μεταξύ Ταλίν και Βερολίνου. Τα έργα του, σε μινιμαλιστικό ύφος, είναι επηρεασμένα από το Γρηγοριανό μέλος και τη μουσική του Μεσαίωνα, ενώ, από το 1970, ακολουθεί το ορθόδοξο Χριστιανικό δόγμα.

Υπάρχουν επτά διαφορετικές εκδόσεις του “Fratres” (1977-1992) για διαφορετικά σύνολα. Από την πρώτη έκδοση του 1977 για κουιντέτο εγχόρδων και κουιντέτο ξύλινων πνευστών, μέχρι και τις επόμενες, που διαφέρουν αρκετά μεταξύ τους, ο Περτ προβάλλει την προσωπική του τεχνική γραφής που ονομάζει “tintinnabuli” (από το λατινικό tintinnabulum: καμπάνα).

Η εκδοχή για κουαρτέτο εγχόρδων, η πέμπτη στη σειρά, μεταφέρει και αυτή το κατασκευτικό κλίμα που χαρακτηρίζει τη μουσική του. Το έργο βασίζεται σε μια αλληλουχία συγχορδιών στις οποίες παρεμβάλλεται ένα επαναλαμβανόμενο, ως σημείο στίξης, πιτσικάτο. Καθ’ όλη τη διάρκεια του έργου, ακούμε έναν ισοκράτη γύρω από τον οποίο χτίζεται η αλληλεπίδραση των φωνών. Ο Άρβο Περτ περιγράφει την συνθετική του διαδικασία ως έναν προσωπικό χώρο στον οποίο μεταβαίνει, όταν ζητά απαντήσεις για τη ζωή, τη μουσική και το έργο του. Όλα, ως μια ενότητα μέσα στην ησυχία, εξαίρουν τη σημασία της απλότητας, όπου ένας μοναδικός ήχος μπορεί να είναι αρκετός.

Ο Ρέιμοντ Μάρεϊ Σέιφερ (R. Murray Schafer, 1933-) είναι Καναδός συνθέτης, παιδαγωγός, ακαδημαϊκός και εικαστικός, γνωστός για τη δημιουργία του “World Soundscape Project” όπου ερευνά την αλληλεπίδραση του ανθρώπου με το ηχητικό του περιβάλλον. Το 1956, μεταβαίνει στη Βιέννη, για να συνεχίσει τις μουσικές του σπουδές για δύο ακόμα χρόνια, δείχνοντας όμως μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την φιλοσοφία, τη λογοτεχνία και τους αρχαίους πολιτισμούς. Εκεί, μελετά μεσαιωνικά γερμανικά, μία από τις πολλές “νεκρές” γλώσσες που θα τον γοητεύσουν. Μετά από ένα μικρό χρονικό διάστημα στην Αγγλία, όπου εργάζεται ως δημοσιογράφος, θα επιστρέψει, το 1961, στον Καναδά.

Το “Theseus” (1986, ανατέθηκε από την αρτίστρια Judy Loman), για κουαρτέτο εγχόρδων και άρπα, ανήκει στον κύκλο “Patria” και αποτελεί ένα κράμα μουσικής, θεάτρου, μυθολογίας και οικολογίας, μια ιδέα που ο Σέιφερ αποκαλεί “Theatre of Confluence” (Θέατρο της Συμβολής). Το *Theseus*, που είναι εμφανώς εμπνευσμένο από την ελληνική μυθολογία, είναι ένα ενιαίο έργο με πολλά αντιθετικά επεισόδια. Η άρπα και το κουαρτέτο εγχόρδων κάνουν χρήση πολλών σύγχρονων τεχνικών, όπως κρουστά εφέ και μικροδιαστήματα, αλλά με ένα ηπιότερο δογματικό περιβλήμα. Η προγραμματική διάσταση του έργου φανερώνεται όταν στο φινάλε ακούμε την φωνή μιας σοπράνο να τραγουδά τη λέξη “Arianna”, που είναι η λατινική εκφορά του ονόματος Αριάδνη, δίνοντας μια ξεκάθαρη εικόνα για το περιεχόμενο του μύθου.

Ο Χάυντν, στη φούγκα του, με τη χρήση του μοτίβου από τον Μεσσία του Χαίντελ, ο Περτ, με τις αισθητικές αναφορές των έργων του στη μουσική της αναγέννησης, και ο Σέιφερ, με την επισήμανσή του για την επιρροή του Σοστακόβιτς στο “Theseus”, αποτίνουν φόρο τιμής στις μουσικές τους καταβολές. Η συνέχεια της παράδοσης και η ενσωμάτωσή της στις συνθέσεις τους δεν στερείται πρωτοτυπίας, αντίθετα φανερώνει πως η καινοτομία μπορεί να βρίσκεται σε βαθύτερες δομές της μουσικής. Μια δεύτερη ανάγνωση αποκαλύπτει τον κοινό τους τόπο, καθώς και οι τρεις συνθέτες, οδηγούμενοι από μια εσωτερική ανάγκη, αφομοιώνουν στο έργο τους τα ιδεώδη του κλασικισμού, μέσω της υπέρσπισης του “ενάρτετου άνδρα”.

Χρήστος Χαλναρίδης,

πιανίστας συνθέτης υποψήφιος διδάκτορας του Τ.Μ.Ε.Τ.

Τις μουσικολογικές αναλύσεις των έργων των συναυλιών του κύκλου «Κυριακάτικα Πρώινά» έχουν επιμεληθεί οι φοιτητές του Τμήματος Μουσικής Επιστήμης και Τέχνης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας

Ανδρέας Παπανικολάου, βιολί Γιώργος Κουγιουμτζόγλου, βιολί
Αλεξάνδρα Βόλτση, βιόλα Λίλα Μανώλα, βιολοντσέλο

Κουαρτέτο Εγχόρδων «Αιμίλιος Ριάδης»

Το κουαρτέτο εγχόρδων «Αιμίλιος Ριάδης» ιδρύθηκε το 2005 από μουσικούς της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και πήρε το όνομά του από το σπουδαίο συνθέτη της πόλης. Σήμερα θεωρείται από τα πιο δραστήρια και διακεκριμένα σύνολα μουσικής δωματίου στην Ελλάδα. Έχει εμφανιστεί σε σημαντικές αίθουσες όπως το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, την Αίθουσα Τελετών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, την Αίθουσα Τελετών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, την αίθουσα "Σόλων Μιχαηλίδης" της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης, την Εθνική Λυρική Σκηνή, το Κρατικό Ωδείο Θεσσαλονίκης, το Βαφοπούλειο Πνευματικό Κέντρο, το Γερμανικό Ινστιτούτο Goethe, το Τελλόγγλειο Ίδρυμα Τεχνών του ΑΠΘ καθώς και σε πλήθος συναυλιών σε επαρχιακές πόλεις, αποσπώντας ενθουσιώδεις κριτικές. Το κουαρτέτο έχει συνεργαστεί με διακεκριμένους Έλληνες και ξένους μουσικούς όπως τους Δημήτρη Χανδράκη, Απόστολο Χανδράκη, τη Βαρβάρα Τσαμπαλή, το Νικόλο Δημόπουλο, τον Γιάννη Καραγιαννίδη, τη Μαρία Μυλαράκη, τον Alain Meunier, τον Jean Christophe Charbon και τον Giacomo Battarino. Τον Ιούνιο του 2014 ηχογράφησε το πρώτο κουαρτέτο εγχόρδων του Κώστα Τσούγκρα το οποίο αναμένεται να κυκλοφορήσει μέσα στο 2015.

Στα άμεσα σχέδια του κουαρτέτου περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων εμφανίσεις στο Gallarate Classic Festival στο Μιλάνο, στα Κυριακάτικα Πρωινά της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης κ.α.. Στα μελλοντικά σχέδια βρίσκεται η αποκατάσταση χειρογράφων και έκδοση παρτιτούρας όλων των κουαρτέτων εγχόρδων του Αιμίλιου Ριάδη, σε συνεργασία με το συνθέτη και μουσικολόγο Κώστα Τσούγκρα, και η ηχογράφησή τους. Επίσης, οι ηχογραφήσεις όλων των κουαρτέτων εγχόρδων του συνθέτη Σάββα Ζάννα.

Το ρεπερτόριο του κουαρτέτου περιλαμβάνει έργα από την μπαρόκ περίοδο μέχρι και τον 21ο αιώνα.

Κατερίνα Γίμα, άρπα

©Ειρήνη Τσοπούρια

Κατερίνα Γίμα

Κορυφαία Άρπιστρια Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1979. Σπούδασε με τις Maria Bildea (Δίπλωμα, 1998, Ωδείο Athenaeum), Ruth K. Inglefield (Bachelor και Master of Music, 2003, Peabody Conservatory) και Adelheid Blovsky-Miller (Postgradual Diplom, 2005, Universität für Musik, Βιέννη) με υποτροφίες του Ο.Μ.Μ.Α. και του Ιδρύματος Λεβέντη. Έχει συμπράξει ως σολίστ με τις St.Petersburg Chamber Orchestra, Κρατική Ορχήστρα Κύπρου, Κ.Ο.Θ. και έχει συνεργαστεί με τις Κ.Ο.Α.,

Καμεράτα, και Ορχήστρα της ΕΡΤ. Έχει εμφανιστεί σε φεστιβάλ σε Ευρώπη, Η.Π.Α, Ιαπωνία, Βραζιλία, Καναδά. Το 2012 ήταν μέλος της επιτροπής για τον 4ο διαγωνισμό σύνθεσης για άρπα του USA International Harp Competition.

Επιμέλεια εντύπου: Νίκος Κυριακού
Σχεδιασμός: ARTCORE
Εκτύπωση: ThessPrint

www.tssso.gr

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ:

Ακούτε κάθε Τρίτη 18:00-19:00 την εκπομπή Η Κ.Ο.Θ. ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΑ με τον Σάββα Ζάννα, από τον 9,58 fm και το Γ' Πρόγραμμα

ΚΡΑΤΙΚΗ
ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΑ ΠΡΩΙΝΑ

Κουαρτέτο εγχόρδων & άρπα

Αιμίλιος Ριάδης

06 Μαρτίου 2016

Κουαρτέτο εγχόρδων Αιμίλιος Ριάδης

Ανδρέας Παπανικολάου (βιολί)

Γιώργος Κουγιουμτζόγλου (βιολί)

Αλεξάνδρα Βόλτση (βιόλα)

Λίλα Μανώλα (τσέλο)

Κατερίνα Γίμα (άρπα)

Πρόγραμμα:

Joseph Haydn: Κουαρτέτο εγχόρδων αρ.5 σε Φα ελάσσονα, έργο 20

Arvo Pärt: "Fratres" για κουαρτέτο εγχόρδων

Marcel Schäfer: Theseus για κουαρτέτο εγχόρδων και άρπα (Α' πανελλήνια εκτέλεση)

Ώρα έναρξης: 12:00

Αίθουσα Συναυλιών Κ.Ο.Θ.

«Σόλων Μιχαηλίδης», Λεωφ. Νίκης 73

Εισοδος 8€

Προπώληση εισιτηρίων: Εκδοτήριο Κ.Ο.Θ.

στην πλατεία Αριστοτέλους, τηλ. 2310 236990

& από το www.tssso.gr

